

De biblioteques carceràries i castells bibliotecaris

Francesc F. Vila
Gestor Cultural

*Quan el savi assenyala la Lluna,
el neci només veu el seu dit.
(Proverbi xinès)*

Al voltant d'aquest proverbi, allò que no s'ens diu és que passa quan qui assenyala la Lluna és un altre neci i la confon amb un núvol. Ve açò a compte per la inauguració de la Biblioteca de Ciències Socials de la Universitat de València i la conseqüent conjura de necis que s'han avalotat al voltant de la premsa local.

En una societat mediocre i procliu a l'extremisme, com la nostra, el periodisme no escapa a la visió alicurta de les coses. La notícia de l'esmentada inauguració ha estat tractada sense cap coneixement professional del tema, amb una terminologia pintoresca i amb la militància a la que ja ens tenen acostumats els nostres diaris. Assenyalant núvols, com sempre.

A la fi, el resum de tot plegat és si l'edifici és bonic o és lleig. No s'arriba a més. Ni uns ni altres. Així, l'arquitecte - i no el bibliotecari i/o l'usuari - es converteix en el protagonista del fet inaugural.

El tractament de la notícia es limita a aplicar una plantilla, ja vella, en la societat valenciana. Com que estem davant d'una iniciativa de la Universitat i l'arquitecte és Grassi, ¿pot estranyar-li a algú que *Las Provincias* despatxe el tema definint l'edifici com a la reproducció d'un centre penitenciari construït sense llicència municipal?. Conseqüentment, són dels de l'edifici lleig. (Per cert, Sra. Raga, gasetillera d'aquest diari, abans d'escriure barbaritats, informe's prèviament de què és arquitectura penitenciària i de qui fa obres sense llicència municipal, ¿l'Hospital de La Ribera, per exemple?).

En la mateixa línia, direcció contrària, *El País* i *Levante* són dels de l'edifici bonic. La biblioteca és una *metàfora de l'univers borgià* - de Borges, l'argentí, no dels Borja, valencians - adobat amb la terminologia pretenciosa i buida que els hi correspon: austeritat constructiva, solucions neo-realistes, rigor, racionalitat i rigidesa. Potser Vicente Jarque - crític d'art ficat a periodista - ens done la idea global: "*El aspecto de la biblioteca (...) resulta severo, incluso frío, y hasta ligeramente amenazante (...) Sin embargo, cuando uno se encuentra en el interior el clima cambia (...)*" i no saps si va a dir que encara és pitjor. Però no, que escriu en *El País* i aquest és dels moderns... Les aproximacions a Grassi tampoc tenen malbarat. Aplicant l'anterior plantilla, obtindrem el mateix resultat. Tot allò que fa està mal, per a uns, i tot està bé, per als altres. Clar que quan un arquitecte parla de *la meua* biblioteca ja ens està donant les claus del seu tarannà i els de la seua obra: l'importa ben poc quina finalitat té l'edifici - fóra de l'excusa per plantejar paràboles vanitoses sobre castells i custòdies de llibres -, qui va a treballar en ell i qui va a ser el seu usuari. Ahi és on tenia d'haver començat la tasca periodística, en els continguts i no en el continent.

Més encara, ahí és a on tenia d'haver-se començat a sentir les veus dels estudiants i dels bibliotecaris. Només he vist una noteta dels estudiants amb minusvàlies físiques. Pel demés, un silenci sepulcral... o còmplice o d'estúpid.

Com a equipament cultural, la Biblioteca diu moltes coses: d'entrada, l'edifici no està identificat. En cap lloc posa que aquell edifici siga una biblioteca. Ni de prop ni de lluny. No n'hi han indicatius en cap lloc. Ni sobre la porta del propi edifici, de tal manera que pots estar davant d'ell i no saber-ho. ¿Perquè hauria de saber-ho ningú?, ¿pel seu aspecte de castell, de presó o de

zigurat?. Si l'arquitecte ha comés la torpesa de no identificar un edifici públic amb servici públic, el bibliotecari hauria d'haver-lo corregit. Silenci.

Una volta en la porta de la Biblioteca, nova sorpresa. No n'hi ha recepció d'usuaris i, pitjor encara, el bibliotecari ha permés que el personal en contacte de la biblioteca haja convertit en un laberint l'accés. ¿Motiu?. Fa fred. Es gelen davant la porta d'entrada. ¿Qué passa amb la calefacció?, ¿qué passa amb l'atenció al públic?. ¡Ah!. Silenci.

El despropòsit continua amb el pati central, un espai ample, luminós, espectacular... i amb el terre de fusta. La qual cosa, junt el fet de l'efecte ximenera que produeix l'espai, facilita que qual-sevol cop a la planta baixa es senta en l'últim pis. Per acabar d'arrodonir-lo a algú se li ha acudit que aquest seria el millor espai per a les consultes i ha farcit, el que havia de ser un espai de relax, d'un bosc de torres d'ordinador. ¿Tecnofilitis?. Silenci.

I una volta dins, el món et cau als peus. La senyalètica interna tampoc existeix (la provisionabilitat porta a uns cartellots pegats a les parets com a solució *cutre lux*) i tens de varagarejar per tot l'edifici i així descobreixes que les sales de lectura s'han trasformat en aularis d'estudi, que no trobes cap bibliotecari en cap sala, que si bé els bibliotecaris s'amaguen darrere de portes tancades, sí n'hi han guardies de seguretat *apatrullando* la biblioteca, que els corredors han estat abandonats de tot signe humà: parets nues i prou, que no n'hi ha cap lloc on seure's, ni cap detall de caliu, que en l'edifici no n'hi ha cap lloc on fumar, ni cap lloc on descansar, ni cap lloc on prendre's un café o una taronjada (cal passar a la facultat, igualment inidentificada, d'enfront), que el saló d'actes no té programa d'activitats, que el préstec està donat per ordenances, que en les zones d'hemeroteca han desaparegut les cadires i només n'hi han unes tauletes ridícules bones per a res, que no n'hi han on deixar l'abric, que... ¡mare de déu!... però ¿aqueixa biblioteca té bibliotecari?... Quan el silenci és la resposta poc hem avançat. La Universitat s'ha dotat d'una biblioteca impressionant que no compensa la inversió feta. No és un problema d'edificis lletjos o bonics, cars o barats, és un problema de la seua gestió. La inversió més cara és la mala gestió. I ací es gestiona mal.

El senyor Grassi havia d'haver tingut sobre la seua taula els estudis d'opinió dels futurs usuaris de la biblioteca, dades proporcionades per l'actual director de la Biblioteca; el senyor Grassi havia d'haver-se trobat i xerrat i contrastat amb l'actual director de la Biblioteca tantes voltes al dia que el tenia d'haver-lo aborrit, i dubte moltíssim que existeisquen els estudis de mercat esmentats i dubte que ni tan sols els dos protagonistes s'hagen conegut abans del dia de la inauguració.

I, si malgrat tot, un director d'equipament, es troba amb un edifici del que no li han demanat cap opinió, ha de deixar-se el plors a casa i gestionar allò que té en les condicions que tinga, sempre, sempre, per a la satisfacció dels seus usuaris.

I és que, a la fi el problema no és l'edifici sino les persones. Gestionar la cultura és gestionar per a les persones. La biblioteca més que un servici públic és un servici *al* públic. Per això, no és admissible un bibliotecari fent feines burocràtiques i/o administratives, ni un altre sense contacte directe amb els clients-usuaris de la biblioteca en la biblioteca. La raó de ser d'un bibliotecari és servir al lector i que jo sàpia, encara no s'ha inventat cap màquina, no cap edifici, que supere el tracte personal, el tracte humà, el tracte que es mereix tot isitant d'una biblioteca i que el seu professional està obligat a donar.

Deixem de mirar núvols, deixem discussions estèrils i anem per feina. Una bibliotecaés allò que és pel nivell de satisfacció humana al que pot *arribar en criteri dels seus usuaris-clients* I ahi no n'hi han arquitectes ni periodistes, només bibliotecaris. Quin nivell de satisfacció tindrà la nova biblioteca de la Universitat de València ?.

✍